

Nr 48

Av herr Nilsson i Gävle **m. fl.**, om sänkning av riksbankens diskonto.

Riksbanksfullmäktiges beslut den 14 januari 1960 att höja diskontot från 4½ procent till 5 procent placerar vårt land i toppen i vad det gäller räntans höjd. Endast Finland ligger före med sina 6 procent. Danmark ligger på samma räntenivå som Sverige, medan däremot alla övriga länder i Europa samt USA har ett betydligt lägre ränteläge. Den genomsnittliga räntenivån i Europa ligger under 4 procent, varför det svenska ränteläget nu måste betecknas som ovanligt högt.

Riksbanksfullmäktiges och regeringens motivering för räntehöjningen är icke till fyllest. Hänvisningen till de förbättrade konjunkturerna är i och för sig icke tillräcklig för att motivera en så kraftig räntehöjning. Vid mitten av 1940-talet hade den svenska ekonomin en utpräglad högkonjunkturperiod, men trots detta var riksbankens diskonto endast 2½ procent. Högkonjunkturer 1953—54 gick också att förena med ett ränteläge som var ungefär hälften av det nuvarande. Under båda här nämnda högkonjunkturer var regeringen bestämd motståndare till en höjning av räntan. Riksbanksfullmäktiges påstående att räntan höjts i en lång rad andra länder, medan den i Sverige stått stilla, rimmar icke med verkligheten. Räntehöjningen nu är den fjärde höjningen på fem år, d. v. s. räntan har långt ifrån stått stilla. Det finns heller ingen rimlig anledning att vårt land måste ståta med det högsta ränteläget i Europa och till och med högre än USA.

Det är svårt att upptäcka något rimligt skäl till att Sverige skulle ha en mycket högre ränta än tidigare under högkonjunktursperioder. Det torde vara lika svårt att motivera det höga ränteläget jämfört med utlandet. De kretsar som ofta talar om det höga kostnadsläget i Sverige, men då alltid drar fram arbetslönerna, borde ha skäl att närmare granska den effekt på prisnivån som den höga räntan har.

På bostadsområdet torde ränteökningen medföra betydande kostnadsökningar. Omedelbart inträffar kostnadsstegringen för de kategorier som nu ligger med obundna lån eller där lånen ännu inte är klara. På längre sikt — därest det höga ränteläget blir bestående — blir kraftiga hyreshöjningar ofrånkomliga. Visserligen anföres att statens räntegaranti skapar spärr för dylika förhöjningar. Det är riktigt att huvuddelen av bostadsbyggandet finansieras medelst statliga räntegaranterade lån. Den statliga räntegarantien leder emellertid vid nuvarande höga ränteläge till ytterligare ökade ränteeftergifter, som i sista hand skall betalas av skattebetalarna. Typiskt är också att socialministern i årets femte huvudtitel hemställer om en ök-

ning av den garanterade räntan för hus byggda under viss angiven tid. Härigenom beräknas statens ränteutgifter minska med cirka 10 miljoner kronor för helt budgetår. Denna summa kommer i fortsättningen att belasta de hyresgäster och egnahemsägare — cirka 250 000 familjer — som bebor angivna hus.

En ränteökning till fem procent ökar gapet mellan den statliga räntegarantien och gällande ränta. Om således bostadskostnaderna icke skall påverkas av räntehöjningen, måste staten svara för en räntekostnadsstegring om en halv procent. Denna ökade ränteutgift ger motståndarna till den nuvarande bostadspolitiken argument för ett avskaffande av räntegarantien.

Bostadskostnadernas känslighet för ränteförändringarna aktualiserar en ny giv för bostadspolitikens finansiering. De ständigt stegrade hyreskostnaderna måste brytas. Detta kan ske genom att hela bostadsområdet frikopplas från förändringar i räntenivån, genom att riksdagen beslutar om en långsiktig låg räntesats för alla bostadslån, vare sig det gäller hyreshus eller egnahem, och att denna låga räntesats skall gälla oberoende av kortfristiga förändringar i ränteläget.

Ränteökningen drabbar slutligen särskilt hårt småbönderna, hantverket och handeln. Dessa småföretagare, som i regel lånar till nödvändiga rationaliseringar, kommer i beträngt och svårt läge. Enbart för jordbruket, vars krediter beräknas till cirka 4 miljarder kronor, utgör en halv procents räntehöjning cirka 12—15 miljoner kronor i ökade räntekostnader. Även om jordbrukets sexårsavtal ger vissa kompensationsmöjligheter kommer många enskilda jordbrukare att drabbas hårt av räntehöjningen.

Ett högt ränteläge kan icke vara till fördel för ett lands näringsliv, ekonomi eller för de breda konsumentmassorna. Hög ränta betyder dyrare pengar och därmed högre produktionskostnader. Stigande produktionskostnader leder till prisstegringar, som i sista hand drabbar konsumenterna. En ekonomisk politik med dessa konsekvenser kan kommunistiska partiet och dess representanter i riksdagen icke godkänna.

Med hänvisning till att det genomsnittliga ränteläget i Europa ligger under fyra procent finner vi ingen anledning till att vårt land är i behov av ett ränteläge som överstiger den genomsnittliga räntenivån.

Med stöd av ovanstående hemställer alltså undertecknade,

att riksdagen i skrivelse till riksbanksfullmäktige föreslår fullmäktige att efter förhandlingar med regeringen sänka riksbankens diskonto från nu gällande fem procent till fyra procent.

Stockholm i januari 1960

Henning Nilsson

Gustav Johansson

Hilding Hagberg
